

YMPÄRISTÖOHJELMA

Urheiluopistot ry

1. Ympäristöohjelman perusta

Urheiluopistot ry on julkaissut oman vastuullisuusohjelmansa kesällä 2023. Urheiluopistojen vastuullisuusohjelma luotiin yhtenäistämään urheiluopistojen vastuullisuustavoitteita ja edistämään koko urheiluopistoverkoston kestävä kehitystä. Vastuullisuusohjelman osa-alueet jakautuvat sosiaaliseen, ekologiseen ja taloudelliseen kestävyyteen. Urheiluopistoverkoston vastuullisuusohjelmassa osa-alueista käytetään nimityksiä: **Ihmiset & yhteisöt**, **Luonto & ilmasto** sekä **Hallinto & talous**.

Ohjelmassa on sovellettu YK:n kestävä kehityksen tavoitteita (Agenda2030), Olympiakomitean Urheiluyhteisön vastuullisuusohjelmaa ja SUEKin Urheiluopistojen antidopingohjelmaa. YK:n kestävä kehityksen tavoiteohjelma Agenda 2030 tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Ohjelman kantava periaate on, että ketään ei jätetä kehityksessä jälkeen, mikä sopii hyvin myös urheiluopistoverkoston periaatteisiin.

Urheiluopistoverkoston yhdessä sopimat arvot ohjaavat verkoston yhteistä toimintaa ja verkostossa tehtäviä päätöksiä. Arvoilla myös viestitään ulospäin verkostolle tärkeistä toimintaa ohjaavista periaatteista. Urheiluopistoverkoston arvot ovat *sitoutunut kumppanuus*, *kunnianhimoinen kehittyminen* ja *pitkäjänteinen vastuullisuus*. Pitkäjänteinen vastuullisuus kertoo verkoston ytimessä olevasta toiminnasta: pitkäjänteisen vaikuttavan hyvinvoinnin ja terveellisen arjen edistämisestä ja rakentamisesta. Fyysisen hyvinvoinnin ohella verkosto edistää vastuullista yhteiskuntaa ja elämäntapaa kestäväan kehityksen mukaisesti.

Urheiluopistoverkosto on ottanut käyttöön johtamisjärjestelmän. Sen käyttöönotto selkeyttää eri ryhmien toimintaa ja päätöksentekoa sekä sujuvoittaa verkoston yhdessä tekemistä. Johtamisjärjestelmään sidotut hyvän hallinnon ja eettisen toiminnan periaatteet esiintyvät urheiluopistojen vastuullisuusohjelmassa ja niitä jalkautetaan jokaisella urheiluopistolla, jotta ne tulevat jokaiselle verkoston jäsenelle tutuksi.

Kuva 1. Urheiluopistoverkoston vastuullisuusohjelma.

2. Luonto ja ilmasto

Urheiluyhteisön ja verkoston vastuullisuusohjelman mukaisesti Urheiluopistot ry ja sen jäsenet ovat sitoutuneet vähentämään urheilun ympäristövaikutuksia ja tekemään osansa ilmastomuutoksen hillinnässä. Tavoitteena on tunnistaa merkittävimmät toiminnan ympäristövaikutukset ja tehdä toimenpiteitä vaikutusten vähentämiseksi. Ympäristöohjelman perustana ovat YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, joissa ympäristövastuun osalta olennaisiksi on tunnistettu Vastuullisen kuluttamisen ja Ilmastotokeiden osatavoitteet (SDG:t 12, 13). Reilu Peli -urheiluyhteisön eettisten periaatteiden mukaan ympäristövastuuseen kuuluu luonnon kunnioittaminen ja kestäväan kehitykseen pyrkiminen.

Liikuntalaki sitoo valtionavustusta saavia liikuntajärjestöjä. Liikuntalain 28:n mukaan lain tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Ympäristövastuun kantaminen on osa verkoston ja opistojen kestävää toimintaa. Toiminta täyttää ympäristövastuullisuuden merkit, kun tunnetaan ja hallitaan toiminnan vaikutukset luontoon (monimuotoisuus, elinympäristöjen säilyminen), ilmastoon (hiilidioksidipäästöt ja -jalanjälki) sekä ihmisten terveyteen ja elinolosuhteisiin (kiertotalous, jätehuolto ym.).

Urheiluopistoverkoston ja opistojen tulee varmistaa, että toiminnalla on tarvittavat luvat ja opistot noudattavat ympäristöasioissa huolellisuutta. On myös ehkäistävä toiminnan ympäristöhaittoja ja panostettava ympäristömyönteiseen liikuttamiseen ja ympäristökasvatukseen.

Ympäristökestävyyden teemoissa urheiluopistoverkostossa kiinnitetään huomiota muun muassa seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Ympäristökasvatus: Ympäristötietoisuuden lisääminen kaikille sidosryhmille.
 - o Ilmastokriisi on uhka koko ihmiskunnalle ja vaikuttaa myös siihen, miten voimme tulevaisuudessa opiskella tai urheilla.
 - o Olemme urheiluopistoissa entistä tietoisempia toimintamme ympäristövaikutuksista ja huolehdimme viestinnällä siitä, että kuluttajien ja asiakasyhteisöjen ympäristötietoisuus kasvaa. Ympäristövastuun kantaminen on osa verkoston ja opistojen kestäväää toimintaa. Ympäristövastuu tarkoittaa meille huolenpitoa ympäristöstä ja lähiluonnosta sekä ympäristökasvatuksen toteuttamista eri sidosryhmille. Ympäristövastuullinen ja kestävä kehityksen mukainen toiminta ovat osa arkeamme ja se näkyy opistoissa ympäristöystävällisissä valinnoissa, jätteiden lajittelussa ja energiatehokkaissa ratkaisuissa.
 - o Ympäristökasvatus on sisällytetty kaikkiin tutkinnonosiin. Liikunnanohjauksen perustutkintoa järjestävillä opistoilla olennainen osa opetusta. LPT-koulutuksen tutkinnonosan *Kestävän kehityksen periaatteet* tavoitteena on opiskelijan ymmärryksen lisääminen kestävästä kehityksestä, hiilineutraalisuudesta ja kiertotaloudesta sekä toiminnan eettisistä näkökulmista.
- Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen
 - o Huomioimme kaikessa toiminnassamme meitä ympäröivän luonnon mahdollisimman hyvin. Puhdas luonto antaa meille voimaa ympäristötekojemme toteuttamiseen. Samalla se luo vieraillemme iloa ja hyvinvointia. Sijaintimme luonnon äärellä velvoittaa meitä pitämään huolta ympäröivästä luonnosta kestävästi. Pidämme huolta siitä, että minimoimme toimintamme haitalliset vaikutukset ympärillämme olevaan upeaan luontoon ja varmistamme, että se pysyy monimuotoisena.
 - o Huomioimme vastuullisuuden hankinnoissamme. Kun hankimme uutta, pohdimme eurojen lisäksi hankintojemme vaikutuksia ympäristöön, paikallisuuteen ja kotimaisuuteen. Lopulliset päätökset tehdään elinkaarivaikutusten perusteella.
 - o Päivittäin toimimme useiden yksilöiden ja yhteisöjen kanssa luonnon läheisyydessä ja osaltamme vaikutamme luontosuhteen muodostumiseen. Tämä edesauttaa ihmisten luonnon merkityksen ymmärrystä ja yhteiskunnan ympäristövaikutusten minimointia
- Yhteinen pyrkimys
 - o Hiilijalanjälki kertoo toiminnasta aiheutuvat negatiiviset ilmastovaikutukset. Pyrimme pienentämään toimintamme aiheuttamia päästöjä. Tunnistamme merkittävimmät päästölähteemme ja teemme suunnitelman päästöjen pienentämiseen. Jaamme keskenämme hyviä käytäntöjä ja ratkaisuja.

3. Mittarit ja seuranta

Urheiluopistot ry:n vastuullisuusohjelmaan määritellään osa-alueille vuosittaiset tavoitteet ja mittarit.

- Luonto & ilmasto -kokonaisuuteen on määritelty tavoitteeksi vuodelle 2024:
Urheiluopistoverkosto näyttäytyy yhteisen vastuullisuusohjelmansa kautta tiiviinä ja yhdenmukaisena vastuullisen urheilun, liikunnan ja koulutuksen toimijaverkostona.
- Mittarina on: *Jokin auditoinnin sisältävä ympäristösertifikaatti on olemassa tai projekti käynnistetty jokaisella urheiluopistolla, vähintään yhdellä toiminnan osa-alueella.*

Tavoitteiden toteutumista seurataan vastuullisuustyöryhmässä ja niistä raportoidaan hallitukselle. Vastuullisuusteemat käsitellään Verkostopäivillä kahdesti vuodessa koko verkoston kanssa.

Vuoden 2025-2026 tavoitteet ja mittarit päätetään syyskokouksessa 2024.

Viestintäkoordinaattori ja viestintätyöryhmä vastaa ympäristövastuuaiheiden viestinnästä eri kanavien kautta. Vastuullisuusaiheet käsitellään myös jokaisen jäsenen omassa henkilöstöinfoissa vähintään kahdesti vuoden aikana.

4. Toimenpiteet

Urheiluopistot ry huomioi omassa toiminnassaan kestäväen kehityksen ja ympäristövastuun laaja-alaisesti. Merkittävin vaikutus on jäsenten kautta tehtävillä toimenpiteillä, sillä urheiluopistoissa on vuosittain noin 1,7 miljoonaa käyntiä. Verkostossa on kaikkiaan noin 1000 työntekijää. Jäsenten ympäristövastuu katetaan opistokohtaisilla vastuullisuusohjelmilla, joita seurataan osana jokaisen omaa toimintaa. Verkostossa varmistetaan yhteisten toimenpiteiden edistäminen ja seuranta.

Urheiluopistot ry:n omassa toiminnassa ympäristöohjelman konkreettiset toimenpiteet ovat:

- Julkisten kulkuneuvojen suosiminen työmatkoilla
- Yhteiskyytien sopiminen verkostotapaamisissa
- Etäkokouskäytännöt verkostotoiminnassa: hallitus, toiminnolliset ryhmät, kehittämisryhmät
- Viestintä: sähköiset viestintäkanavat, vastuullisuusteemojen aktiivinen viestintä verkoston kanavissa
- Toimitilojen jakaminen muiden organisaatioiden kanssa; paperiton toimisto, yhteiskäyttölaitteet, kierrätys

Seuranta toteutetaan osana vastuullisuustyöryhmän työtä ja raportoidaan vuosittain vastuullisuusraportin yhteydessä.